

Kring Andragologie

JAARVERSLAG 2021

Met voldoening biedt het Bestuur van de Kring Andragologie u hierbij het Jaarverslag 2021 aan, een jaar waar veel intern en extern is geschakeld en omgeschakeld.

Het was een dynamisch jaar waar de Kring wederom te maken had met een aanzienlijke beperking van haar college-aanbod (vanwege de corona-restricties), het experimenteren met online- en hybride bijeenkomsten, introductie en promotie van het boek “Naar een leefbare aarde”, uitbreiding van kennisgroepen, wisselingen van de wacht in bestuur en secretariaat, nieuwe ICT-UvA-beveiligingsvoorwaarden, een UvA-studenten-onderzoek naar innovatie van de Kring-communicatie en niet in de laatste plaats de ontwikkeling van een beleidsvisie 2022-2027.

Net als in de verslagen van vorige jaren worden de verschillende activiteiten beschreven en worden enkele gegevens over de organisatie van de Kring gepresenteerd.

1 ACTIVITEITEN: KRINGBIJEENKOMSTEN

Nieuwjaarsbijeenkomst (januari 2021)

De Nieuwjaarsbijeenkomst werd dit jaar online gehouden via zoom op donderdag 28 januari in de avond. Na de Nieuwjaarstoespraak van onze nieuwe voorzitter Dhian Sioe Lie en een korte toelichting op onze kennisontwikkelingsplannen door vier bestuursleden werd er gediscussieerd in breakout ruimtes en was er gelegenheid om elkaar digitaal nader te leren kennen. Er werd afgesloten met een ‘visuele noot’. Er hadden zich 43 mensen voor de nieuwjaarsreceptie opgegeven, waarvan er 24 aanwezig waren.

Ledenvergadering (2 oktober 2021)

In verband met de corona-maatregelen werd ook deze Ledenvergadering weer online gehouden via zoom op zaterdagmiddag 2 oktober van 14.00 tot 16.00 uur. Na de toelichting op de activiteiten van het afgelopen jaar en de presentatie van de plannen voor het komende jaar werd de bijeenkomst na de pauze voortgezet met de lezing van Nico Koning over zijn nieuwste boek ‘De Waarde van Woede’, over opstandigheid en rechtvaardigheid. Aantal aanmeldingen: 34, waarvan 20 aanwezig.

2 ACTIVITEITEN: COLLEGEREEKSEN

Collegereeks Omgaan met Ressentiment 2021

In 2020 was er onder leiding van Nico Koning al gestart met de collegereeks 'Ressentiment': theoretische inleidingen, afgewisseld met socratische gesprekken, en boeiende inleidingen van Gertie Blaauwendraad, Jeroen Oomen, Wylske Versteeg en Stijn Sieckelinck (fysiek en online).

Op 2 en 16 juni werd de draad weer opgepakt met twee bijeenkomsten in het 'Huis van de Wijk' (Amsterdam-Buitenveldert). Het laatste college bestond uit bijdragen van de deelnemers zelf. Aantal deelnemers: 19.

Collegereeks Capita Selecta 2021 - Engagement en solidariteit in het Sociaal Domein

Op 9 maart 2021 en 25 maart 2021 werden twee online colleges gegeven in het kader van de Capita Selecta met als thema 'Engagement en solidariteit in het Sociaal Domein'. Deze colleges stonden al gepland voor 2020, maar konden toen niet doorgaan vanwege de corona maatregelen. De colleges werden nu online gegeven via zoom. Op 9 maart vond het college "Naar democratiserende sociaal werk praktijken" door dr. Jeroen Gradener (HvA) plaats en op 25 maart het college "Gloedvol samenleven in morele diversiteit" door prof. dr. Sawitri Saharso (VU). Jeroen Gradener ging in op de uitdagingen van het sociaal werk om zichzelf als mensenrechten- en sociaalrechtvaardigheidsberoep opnieuw uit te vinden en Sawitri Saharso besprak wat er moet gebeuren om goed samen te leven in morele diversiteit. Wat vraagt dit van de burgers? Aan de hand van voorbeelden uit de praktijk liet ze zien hoe zij haar eigen denken over cultuurgebonden moreel conflict op z'n kop hebben gezet. Aantal deelnemers waren op 9 maart: 22 aanmeldingen met 18 deelnemers en op 25 maart: 26 aanmeldingen waarvan 21 deelnamen.

Leergang Naar een lokale agenda leven lang ontwikkelen

De leergang 'Naar een lokale agenda leven lang ontwikkelen' is in 2021 gestart met een online introductie en zelfstudiemodule. Deze leergang richt zich specifiek op de beleidsthematiek rond educatie bij gemeenten. Gemeenten voeren steeds vaker landelijke wetten uit: de wet maatschappelijke ondersteuning, de Jeugdwet, de Participatiewet, de WEB (wet educatie en beroepsonderwijs), de Bibliotheekwet en vanaf 2020 ook weer de WI (wet inburgering). Zij richten zich primair op zaken die van belang zijn voor hun eigen burgers. Over veel zaken mag de gemeente zelfstandig beslissen. Het maken van keuzes is de belangrijkste taak van het gemeentebestuur. In de praktijk zijn er veel raakvlakken en mogelijkheden om verschillende beleidsterreinen met elkaar te verbinden, maar dit blijkt in de praktijk vaak nog lastig.

Deze leergang wil beleidsmedewerker daarom vooral ook ondersteunen bij het komen tot een meer integrale benadering van maatschappelijke vraagstukken om daarmee tevens meer sociaal rendement te bewerkstelligen, naast het toerusten op de nieuwe taken en verantwoordelijkheden.

De eerste zelfstudiemodule "Leven lang ontwikkelen als instrument voor sociale en economisch ontwikkeling" was van 1 april – 1 juli 2021 op internet beschikbaar onder

begeleiding van Jumbo Klercq van Learn for Life. Er hebben 7 personen aan deze module meegedaan. De Leergang is georganiseerd door Stichting Learn for life i.s.m. de Kring Andragologie.

Summerschool Filosofie 2021.

De summerschool 2021 had als titel: “Manieren om de Wereld te beschouwen” en werd fysiek gehouden in de Meervaart in Amsterdam Osdorp. Vanwege het beperkt aantal inschrijvingen werden de colleges samengevoegd tot 1 dag op maandag 31 augustus 2021. In de ochtend hield Jeroen Oomen een inleiding over “(Hoe) Wordt gedeelde verbeelding geproduceerd?” Het middag deel werd een gecombineerde presentatie van Hans Achterhuis en Nico Koning waarin ze met elkaar in gesprek gingen over hun respectievelijke boeken en thema’s ‘Geloof in Geweld’ en ‘De waarde van Woede’. Het aantal deelnemers was 15.

Symposium Veranderwegen naar een leefbare aarde: een waardegeladen zoektocht ?

Als vervolg op het symposium “Verduurzamen vanuit sociaal veranderkundig perspectief” uit 2019 organiseerde de Kring Andragologie op 4 november 2021 een middagsymposium met de titel “Veranderwegen naar een leefbare aarde: een waarde geladen zoektocht?” Het was een hybride symposium dat bestond uit een combinatie van een live evenement in Theater Perdu in Amsterdam en een deels interactieve livestream voor online deelnemers. De Kring wilde met dit symposium het doorgaand gesprek tussen praktijk en theorie rondom verduurzamen een stap verder brengen. In zijn wetenschappelijke essay en nieuwe boek Naar aan leefbare aarde biedt auteur Gerard Donkers een praktijkgericht antwoord in de zoektocht naar veranderwegen: een integratieve benadering van verduurzamen vanuit een andragologisch perspectief.

In twee jaar tijd is het debat inmiddels verschoven van óf naar de vraag hoe. Dagelijks worstelen projectleiders, gemeenten, burgers en bedrijven met de implementatie van gefragmenteerd overheidsbeleid. Ze lopen vast in de uitvoering van top-down maatregelen en beleid dat is gebaseerd op politieke compromissen. In plaats van in te zetten op integraal denken en oplossingen waar burgers zich ook bij betrokken voelen. Met representanten van verschillende werkvelden van verduurzamen stond dit symposium stil bij de meest basale vraag die over het geheel gaat: Wat zijn veranderwegen naar een leefbare aarde?

Aan het woord waren Gerard Donkers (wetenschapper; over “Verduurzamen vanuit de samenhang van alles wat leeft”), Eva Kunseler (Planbureau voor de Leefomgeving; over “Beleidspraktijken in transitie: uitdagingen van overheden, wat leren ze en wat hebben de burgers eraan?”) en Martin de Wolf (programmadirecteur Fontys Hogescholen; over “Dilemma’s van verduurzaming in het onderwijs”). Het boek van Gerard Donkers Naar een leefbare aarde werd aangeboden aan Mieke Elzenga (directeur LiberTerra), die na de pauze inzicht gaf hoe in de praktijk vanuit burgerinitiatief concreet toegewerkt kan worden naar veranderwegen. Het symposium werd afgesloten met een kringgesprek in de zaal. Aantal deelnemers: 45 (waarvan 20 online).

Afgelast en verschoven

In september zijn ook nog de collegereeksen Sociaal Domein en Creativiteit, Migratie en de Masterclass Maatschappelijke Complexiteit aangeboden. Deze konden helaas niet doorgaan omdat er te weinig mensen zich inschreven. Ook een tweede aanbod van de basismodule 1 van Learn for life onder begeleiding van Jumbo Klercq kon niet doorgaan wegens te weinig aanmeldingen. Het Capra-seminar dat gepland stond voor november is opgeschoven naar het volgend jaar. Het is de bedoeling de collegereeks over Migratie in het voorjaar van 2022 nogmaals aan te bieden.

3 ACTIVITEITEN: KENNISGROEPEN

Platformgroep Theorieontwikkeling Sociale Veranderkunde

De platformgroep is begin 2020 ontstaan als initiatief van de Kring Andragologie. Haar doel is theorieontwikkeling op het gebied van de andragologie als sociale veranderwetenschap. In een eerste fase is de platformgroep gevormd uit een gemengde groep van zeven vaste deelnemers van binnen en buiten de Kring. Zij hebben zich geëngageerd om via systematische literatuuranalyse relevante wetenschappelijke kennis en bouwstenen op te sporen.

In 2021 heeft deze groep inmiddels 11 van de voorgenomen 13 publicaties geanalyseerd en met elkaar besproken. Hiervan zijn integrale verslagen gemaakt. Het is de bedoeling om in een volgende fase zoveel mogelijk mensen binnen en buiten de Kring Andragologie die in Nederland en Vlaanderen geïnteresseerd zijn in verdere theorieontwikkeling sociale veranderkunde, actief bij het platform te betrekken. Gerard Donkers, Wilfred Diekmann en Nelly Labrie vormen het coördinatieteam van de platformgroep.

Kennisgroep Project Innovatief Praktijkgericht Onderzoek (PION)

Het PION project is een reeds jaren bestaande samenwerking van de UvA-alumniking Andragologie en de NOSMO. PION staat voor: Praktijkonderzoek in ontwikkeling. NOSMO staat voor: Nederlandse Organisatie voor Sociaalwetenschappelijk Methodologisch Onderzoek.

De deelnemersgroep kent naast Kringleden vertegenwoordigers uit het onderzoeks- en hoger onderwijsveld. PION zet zich in om met name participatief praktijkonderzoek meer onder de aandacht te brengen en werkt aan de verdere ontwikkeling ervan.

Het afgelopen jaar is de kennisgroep intensief bezig geweest met het ontwikkelen van een online seminar naar aanleiding van het boek van Fritjof Capra & Pier Luigi Luisi 'The Systems View of Life: A Unifying Vision' (2014, Cambridge University Press). De inleidende bijeenkomsten, die in november 2021 gepland stonden zijn doorgeschoven naar 2022. Na het inleidende fase gaat de kennisgroep in 2022 aan de slag met onderzoekers, koplopers in transitie en bij transitie betrokken burgers om voorstellen voor innovatief praktijkonderzoek te ontwikkelen, waar mogelijk uit te voeren en zodoende transitie naar meer duurzame situaties in verschillende

domeinen van de samenleving te kunnen ondersteunen. Trekkers van deze kennisgroep zijn Cor van Dijkum en Wilfred Diekmann.

Kennisgroep Leven Lang Leren

De activiteiten van de Kennisgroep Leven Lang Leren bestonden in 2021 uit:

1. signaleren en kort bespreken van literatuur in verband met Leven Lang Leren. Voor de analyse van inmiddels 20 publicaties heeft de groep het "Analysekader publicaties over leren van volwassenen in veranderingssituaties: formeel, non-formeel en informeel leren, en formele en non-formele educatie" ontwikkeld. Ook is gebruik gemaakt van het analysekader voor onderzoek van Gerard Donkers in het boek "Naar een leefbare aarde". Verspreiding van de inzichten van de groep kan over enige tijd via Blogs van EPALE en tevens tijdens het seminar over de nalatenschap van Rob Hajer;
2. de "Leergang op weg naar een lokale agenda leven lang ontwikkelen", is ontwikkeld en in het eerste halfjaar van 2021 gedoceerd door Jumbo Klercq. Deze Leergang wordt nog geëvalueerd en
3. deelname door Margreeth Broens en Dinie Goezinne aan de projectgroep "Nalatenschap van Rob Hajer" samen met Froukje Hajer. Deze projectgroep bereidt een seminar voor onder de voorlopige werktitel "De actuele uitdagingen in de permanente educatie", over de nalatenschap van Rob Hajer, zijn gedachtegoed over volwasseneneducatie, samenleving en democratie en de relevantie ervan in de huidige tijd. Ook de nalatenschap van Ger van Enkevort, die nauw met Rob samenwerkte, komt aan de orde. Het seminar is voor 1 april 2022 gepland onder de titel "Terug naar de toekomst".

Leden van de kennisgroep zijn: Margreeth Broens (vormt tevens de verbinding met Learn for Life), Jumbo Klercq (actief in internationale gremia, w.o. EPALE), Yvonne van der Heijden (manager van een welzijnsstichting) en Dinie Goezinne. Dr. Mariola Gremmen is wegens haar drukke werk als senioronderzoeker gestopt als lid van de kenniskring.

Kennisgroep Platteland in Nederland

In 2021 is deze kennisgroep bezig geweest met de voorbereiding met het project "Stad en platteland "Samen aan de slag voor brede welvaart en verduurzamen". De kennisgroep, gevormd uit Learning for Life en de alumnikringen Andragologie en Sociale Geografie en Planologie bereidt een themapublicatie voor bestaande uit een aantal speciaal hiervoor geschreven artikelen. Gerrit Kappert voert het secretariaat van deze groep.

Kennisgroep Versterking Zelfregie (Maagdenhuisgroep)

De Maagdenhuisgroep is enige jaren geleden begonnen met het doen van praktijkgericht kwalitatief onderzoek naar de transformatie van het sociaal domein. De vraagstelling was: *Hoe maken gemeentes en participerende organisaties op plaatselijk niveau de transformatie van het sociaal domein tot een succes?* Na beëindiging van dit (formele) transformatieproces is het gezamenlijk onderzoek afgesloten met een vijftal eindverslagen (2018 en 2019) op basis van 112 casussen.

Vervolgens is besloten dat eenieder doorgaat een eigen individueel handelings-onderzoek uit te voeren met een eigen vraagstuk en focus. Het algemeen thema van de onderzoeksgroep is nu Versterking zelfregie. Zelfregieversterking wordt toegepast op de werkvelden gemeentelijke beleidsvorming, opvoeding tot zelfregie en verduurzamen. In 2021 heeft de groep zich aangesloten bij de Kring. Zij kent vijf deelnemers. De onderzoeken worden begeleid door Gerard Donkers.

Kennisgroep Verduurzamen

Deze kennisgroep komt voort uit de inhoudelijke voorbereiding en organisatie van het seminar “VERDUURZAMEN vanuit een sociaal veranderkundig perspectief” op 28 november 2019. In vervolg daarop heeft Gerard Donkers het boek “Naar een leefbare aarde (april 2021) gepubliceerd i.s.m. de Kring en is op 4 november 2021 het middagseminar “Veranderwegen naar een leefbare aarde: een waarde geladen zoektocht?” gehouden waar zijn boek en de praktijk in werkvelden centraal stond (zie hiervoor).

Voor de komende tijd heeft de groep zich als doel gesteld om verdere praktijkkennis te ontwikkelen in casu zogeheten ‘*experienced based knowledge*’. De ambitie is om concrete verduurzamingspraktijken en transitietrajecten m.b.v. secundaire analyse te onderzoeken alsmede praktijkkennis te ontwikkelen in (methodisch verantwoorde) cocreatie met betrokken (systeem-)actoren.

Over enige tijd wil de kennisgroep Verduurzamen deze door (al of niet secundaire) onderzoeken verkregen inzichten delen en in discussie brengen met anderen binnen en buiten de Kring.

Eventueel zou in samenwerking met kennispartners (die over de benodigde middelen beschikken) ook rechtstreeks praktijkonderzoek kunnen worden ondersteund. Wellicht op basis van een uitgevoerd vooronderzoek van deze kennisgroep.

4 BESTUUR

Het Bestuur bestond in 2021 uit de volgende leden:

- Drs. Dhian Sioe Lie: voorzitter sinds 4 november 2020
- Drs. Gerrit Kappert: penningmeester, bestuurslid sinds 2011
- Drs. Evelien ten Napel: secretaris vanaf 1 augustus 2019, bestuurslid sinds 2015
- Dr. Gerard Donkers: bestuurslid sinds 2016 tot oktober 2021
- Drs. Paul Oomen: bestuurslid sinds 2016
- Drs. Dinie Goezinne: bestuurslid sinds 2018
- Drs. Suzanne Bunnik: aspirant bestuurslid sinds september 2021
- Dr. Cor van Dijkum: bestuurslid sinds november 2021

Het Bestuur is in 2021 zeven keer bijeen geweest. Het dagelijks bestuur is 14 keer bijeen geweest.

In het bestuur is de concept Beleidsvisie 2022–2027 in verschillende stappen op meerdere vergaderingen besproken. Zowel de inhoudelijke basis c.q. de andragologische benadering, de positionering als kennisplatform, de ambitie om

nieuwe kennis te ontwikkelen, de ambitie om nieuwe doelgroepen te bereiken, als de daarvoor nodige organisatorische voorwaarden, zijn uitgebreid aan de orde geweest. Aan het eind van het jaar heeft het bestuur de beleidsvisie 2022-2027 unaniem onderschreven. Ze zal begin 2022 aan de ledenvergadering worden voorgelegd.

Studieopdracht studenten FMG – innovatie communicatie

Ter ondersteuning van de ontwikkeling van een meerjaren beleidsvisie heeft het bestuur in het najaar opdracht gegeven aan twee derdejaars UvA-studenten om – in het kader van hun masterstudie – onderzoek te doen en advies uit te brengen over innovatie van de Kring-communicatie. De opdracht was tweeledig:

1. onderzoek hoe communicatie en kennisverspreiding met de leden, geïnteresseerde praktijkprofessionals en onderzoekers versterkt kan worden door digitale communicatiemiddelen, zoals online en/of hybride interactief cursusaanbod, webinars en denksalons.
2. stel een advies op over de wijze waarop de kennisgroepen in de kring hun (nieuwe) kennis met elkaar kunnen delen/hoe zij van elkaar leren.

Medio december hebben Cathelijne van Oeffelt en Remco Brandt aan het bestuur hun advies gepresenteerd onder de titel: “Andragologie naar de huidige tijd: Op weg naar een Kring Community”. Zij werden vanuit de FMG begeleid door drs. Rob Mioch (andragoloog) en vanuit het Kringbestuur door Dinie Goezinne en Dhian Sioe Lie.

5 COMMISSIES

Kascommissie

De leden van de kascommissie waren in 2021: Hans Evers en Joep Schrijvers. Voor 2022 blijft Hans Evers blijft nog een jaar in de commissie. Els Boumans is als tweede lid van de commissie benoemd door de ledenvergadering voor het komende jaar.

Fonds Andragologie

Het Fonds Andragologie is in 2010 ingesteld als een ‘Fonds op naam’ binnen het Amsterdams Universiteitsfonds (AUF). Het Fonds legt verantwoording af aan het bestuur van de AUF en rapporteert aan het bestuur van de Kring. In 2019 is besloten om de Besteding Adviescommissie Commissie (BAC) samen te voegen met de Commissie Fondswerving. De overweging was hiervoor: maatschappelijke projecten die de kring wil ontwikkelen zorgen zelf voor hun financiering, eventueel kan' het fonds op naam' een bijdrage leveren.

Samenstelling de nieuwe commissie is: Dr. Frank Cornelissen (FMG), Willemy van Enckevort (donateurs), Dinie Goezinne (donateurs), Gerrit Kappert (penningmeester). Taken commissie: donateurs informeren over werk/beleid Kring en adviseren aan AUF over verzoeken Kringbestuur t.a.v. inzet fondsgelden.

In 2021 heeft het bestuur van de Kring Andragologie een aanvraag gedaan bij het Amsterdams Universiteitsfonds om een bedrag van € 20.030,- uit het fonds op naam (Fonds Andragologie) ter beschikking te stellen voor het uitwerken van online-activiteiten (o.a. met een interactieve website) zodat de communicatie met de leden, maar ook die met de geïnteresseerde professionals en onderzoekers wordt versterkt.

Zodanig, dat er netwerken gaan ontstaan waarbinnen de Kring Andragologie een stimulerende en coördinerende rol gaat vervullen en daarmee onder meer uitvoering kan worden gegeven aan de wens van de leden dat er gewerkt wordt aan follow ups van het symposium Verduurzamen.

De BAC en het AUF hebben de projectaanvraag gehonoreerd. Het bedrag zal in 2022 ten goede komen aan drie categorieën:

- a) het her-ontwikkelen van het huidige aanbod van reeksen colleges en lezingen in de (interactieve) online vorm, bijvoorbeeld als webinar of DenkSalon,
- b) het opzetten van online studie/kennisgroepen, bestaande uit leden, professionals en onderzoekers van buiten de kring om samen te studeren, te onderzoeken en kennis over te dragen, en
- c) het realiseren van de nodige communicatievoorzieningen waaronder een adequaat relatiebeheer op te zetten en het invoeren van een digitaal CRM-systeem (Customer Relations Management) en het vernieuwen van de eigen Kring-website

6 GEGEVENS OVER DE KRING

Leden

Het aantal leden van de Kring was eind december 2021: 238.

In de voorgaande jaren: 247 (2020), 265 (2019), 278 (2018), 270 (2017), 267 (2016), 270 (2015), 272 (2014), 282 (2013), 280 (2012), 274 (2011), 245 (2010), 220 (2009), 174 (2008).

Overledenen

In 2021 zijn Ruud König (9 januari) en Rob Hajer (13 februari) overleden en is in de Nieuwsbrief een In Memoriam over hen verschenen. Wij herdenken de leden van de Kring en de andragologen (geen lid), die in 2021 zijn overleden.

Secretariaat

In 2021 werd het secretariaat verzorgd door Carla Hulsman (tot 1 december 2021) en Jonas Palm (vanaf 1 november 2021).

Beheer website www.andragologie.org

Paul Reehuis vervulde de functie van contentmanager. Cor van Dijkum was webmaster. In 2021 is een begin gemaakt met het inventariseren van de wensen voor een vernieuwde Kring-website.

7 Communicatie – Nieuwsbrieven, e-mails, websites en LinkedIn

Nieuwsbrieven en e-mails

De Kring heeft in 2021 een vijftal uitgebreide Nieuwsbrieven (in februari, mei, juli en september, december) verstuurd naar haar leden en belangstellenden en een aantal

Kring Andragologie
Universiteit van Amsterdam

specifieke cursusgerichte aankondigingen. De opmaak van de Nieuwsbrief is sinds dit jaar in de UvA-opmaak 'gegoten', ondersteund door het AUV-bureau. Daarnaast is voor de aankondiging van (online) bijeenkomsten, colleges en evenementen gebruik gemaakt van berichtgeving en het posten van flyers op bovengenoemde websites en berichten op LinkedIn.

In de Coronatijd heeft de Kring Andragologie haar weg gevonden naar het online communiceren. Voorbeelden daarvan zijn de nieuwjaarsreceptie, ledenvergadering, colleges, alle vergaderingen van het bestuur en het DB en diverse werkgroepen/ commissies die online plaatsvonden.

Websites:

- ❖ www.andragologie.org
- ❖ www.alumni.uva.nl/andragologie

LinkedIn:

- ❖ <https://www.linkedin.com/in/kringandragologieuva>
- ❖ <https://www.linkedin.com/groups/2985504>

Contactgegevens:

Kring Andragologie UvA
postbus 94325, 1090 GH Amsterdam

De secretariaatsruimte in gebouw REC J/K is opgeheven per 1 januari 2021.

De Kring is goed bereikbaar via de beide websites en het volgende e-mailadres: andragologie@uva.nl